

Uz sākumlapu>Tiesību akti un judikatūra>Valsts tiesību akti

Civiltiesību jomā nepabeigtās procedūras un tiesvedība, kas sāktas pirms pārejas perioda beigām, turpināsies saskaņā ar ES tiesību aktiem.

Pamatojoties uz savstarpēju vienošanos ar Apvienoto Karalisti, e-tiesiskuma portāls saglabās visu informāciju attiecībā uz Apvienoto Karalisti līdz 2024.

gada beigām.

Lūdzu, ņemiet vērā, ka šai lapai nesen tika atjaunināta oriģinālvalodas [en](#)

versija. Mūsu tulkotāji pašlaik gatavo versiju valodā, kuru esat izvēlēties.

Swipe to change

angļu

Valsts tiesību akti

Skotija

Šajā vietnē ir sniegta informācija par tiesību avotiem un juridiskajām datubāzēm Apvienotajā Karalistē, īpaši apskatot Skotijas jurisdikciju.

Valodas versijai, kuru skatāties, nav oficiāla tulkojuma.

Šeit ir šī satura mašīntulkums. Tā mērķis ir tikai palīdzēt saprast, par ko ir teksts. Šīs lapas īpašnieks neuzņemas pilnīgi nekādu atbildību par šī mašīntulkuma kvalitāti.

-----latviešu-----bulgāruspāņučehuāņuvācuigauņugrieķufrančuhorvātuitāļulietuviešuungārumaltiešunīderlandiešuportugāļurumāņuslovākuslovēņusomuzviedru

Tiesību avoti

Apvienotajā Karalistē Skotijas jurisdikcijā ietilpst šādi pamata tiesību avoti:

primārie tiesību akti, ko veido **Apvienotās Karalistes parlamenta izdotie akti** un **Skotijas parlamenta izdotie akti**;

Eiropas Savienības tiesību akti;

sekundārie jeb pakārtotie tiesību akti, ko veido **likumpamatoti akti** un **Skotijas likumpamatoti akti**. Pakārtotos tiesību aktus var pieņemt arī **administratīvo rīkojumu veidā**;

precedentu tiesības (*common law*), kas izstrādātas, pamatojoties uz tiesu nolēmumiem.

Juridisko instrumentu veidi – apraksts

Primāro likumdošanu jeb **parlamentu aktus** izdod Londonā esošais Apvienotās Karalistes parlaments un tos var piemērot visā Apvienotajā Karalistē vai kādā tās daļā. Apvienotās Karalistes parlaments ir apstiprinājis arī **likumdošanas tiesību deleģējumu** pilnvarotajiem parlamentiem un asamblejām, saskaņā ar kuru tie ir tiesīgi izdot primārās likumdošanas aktus par noteiktiem jautājumiem un šie akti attiecas tikai uz to jurisdikcijām. Papildus, primāros normatīvos aktus ir tiesīgs izdot monarhs, izmantojot dažāda veida privilēģijas, piemēram, kā rīkojumus Padomē, proklamācijas, karaliskos pilnvarojumus, karaliskos rīkojumus, noteikumus un pilnvarojuma vēstules.

Sekundāros normatīvos aktus ar monarha piešķirtajām pilnvarām vai saskaņā ar monarha padomes likumu izdod ministri, valdības departamenti (ministrijas), Skotijas ministri vai cita iestāde vai persona. Tos sauc arī par **deleģētajiem jeb sekundārajiem tiesību aktiem**, un likumu, kas piešķir pilnvaras, sauc par pilnvarojošo jeb pirmavota aktu. Sekundārajiem aktiem var būt dažādi nosaukumi, piemēram, Padomes rīkojumi, noteikumi vai likumi, kurus kopā var saukt par "likumpamatotiem aktiem" vai "Skotijas likumpamatotiem aktiem".

Skotijas Parlamentu Edinburgā izveidoja, un tam tika nodota vara, pieņemot **1998. gada Skotijas likumu**. Pēc referenduma Skotijā tika atjaunots atsevišķs parlaments, kurš bija beidzis pastāvēt Ņijas laikā ar Angliju un Velsu 1707. gadā. Tomēr Apvienotās Karalistes parlaments vēl joprojām var pieņemt tiesību aktus noteiktās jomās, jo Skotija vēl aizvien ir Apvienotās Karalistes sastāvā. Skotijas parlaments var pieņemt primāros tiesību aktus jomās, kurās tam šīs pilnvaras ir piešķirtas saskaņā ar 1998. gada Skotijas likumu (un 2012. gada Skotijas likumu). Šīs jomas ietver – veselību, izglītību, pašvaldības, sociālo darbu, dzīvokļu fondu, plānošanu, tūrisma un ekonomisko attīstību, dažus transporta aspektus, tieslietas, brīvību un drošību, ieskaitot vairumu privāttiesību un krimināltiesību aspektu, policijas un ugunsdzēsēju pakalpojumus, daudzus vides aspektus, lauksaimniecību un zivsaimniecību, sportu un mākslu, kā arī starptautisko saistību ieviešanu nodotajās jomās. Ar 2012. gada Skotijas likumu šīs likumdošanas tiesības tika paplašinātas dažās jomās, piemēram, attiecībā uz atsevišķiem nodokļu tiesību jautājumiem. Skotijas likumā paredzētos aktus (*SLPA*) var izdot arī Skotijas ministri saskaņā ar Apvienotās Karalistes parlamenta vai Skotijas parlamenta izdotajos aktos paredzēto pilnvarojumu.

Tiesības slēgt **starptautiskus nolīgumus** Apvienotās Karalistes vārdā ir Karaļnamam, t.i., monarham ir karaliskā privilēģija rīkoties, pamatojoties uz Apvienotās Karalistes valdības sniegtajām rekomendācijām. Apvienotās Karalistes parlamentam nav formālas lomas nolīgumu slēgšanā, tomēr, ja nolīgums paredz izmaiņas Apvienotās Karalistes tiesību aktos vai valsts līdzekļu piešķiršanu, Parlamentam ir jābalso parastajā kārtībā. Visiem ES līgumiem jābūt iestrādātiem Apvienotās Karalistes tiesību aktos, un tādēļ tie tiek izskatīti parlamentā.

Normu hierarhija

Ja starp dažādiem tiesību avotiem veidojas kolīzija, galvenā atbildība par šo kolīziju novēršanu ir tiesām. Tiesas ir tiesīgas izšķirt strīdus par tiesību aktu interpretāciju. Tomēr, ņemot vērā to, ka Apvienotajā Karalistē nav "rakstveida konstitūcijas", parlamenta aktus nav iespējams apstrīdēt tiesā, pamatojoties uz to, ka tie ir "pretrunā konstitūcijai". **"Parlamentārās augstākās varas" konstitucionālā doktrīna** nosaka, ka Apvienotās Karalistes parlaments ir augstākā likumdošanas instance, proti, tas ir tiesīgs pieņemt vai atcelt jebkuru likumu un nevienai citai iestādei nav tiesības atcelt parlamenta aktu vai apstrīdēt tā likumību.

Tomēr parlamentārās augstākās varas doktrīnu ierobežo Apvienotās Karalistes dalība Eiropas Savienībā. Saskaņā ar 1972. gada Eiropas Kopienų aktu **Eiropas Savienības tiesības** veido daļu no Anglijas un Velsas (kā arī Skotijas un Ziemeļīrijas) tiesībām. Valsts tiesību akti ir jāinterpretē tā, lai tie pēc iespējas atbilstu ES tiesībām.

1998. gada Cilvēktiesību likums, ar kuru Apvienotās Karalistes tiesībās tika iestrādāta Eiropas Cilvēktiesību konvencija, piešķir tiesai papildu tiesības lemt par parlamenta likumu tiesiskumu. Ja vien tas ir iespējams, valsts tiesību akti jāinterpretē saskaņā ar Konvencijā paredzētajām tiesībām.

Tiesu nolēmumiem un īpaši apelācijas tiesu nolēmumiem ir svarīga loma tiesību attīstībā. Tiesas ne tikai pieņem autoritatīvus spriedumus par likumu interpretāciju, bet arī veido vispārējo tiesību bāzi, kas izriet no iepriekšējās lietās pieņemtajiem tiesu nolēmumiem (jeb tiesu prakses). Attiecībā uz citām

tiesām saistošiem tiesu nolēmumiem vispārīgais princips ir, ka tiesai saistoši ir augstāku tiesu agrāk pieņemti nolēmumi. Eiropas Kopienu tiesa ir augstākās instances tiesa attiecībā uz Eiropas Savienības tiesību aktiem. Skotijā **Augstākā Justīcijas tiesa** ir augstākās instances tiesa krimināllietās, savukārt Lordu palātas **Tiesas lordi** ir augstākās instances tiesa civilīetās. 2009. gada 1. oktobrī stājās spēkā likums, kas šo sistēmu aizstāja ar Augstāko tiesu. Esošie Tiesas lordi kļuva par Augstākās tiesas pirmajiem tiesnešiem, savukārt vecākais Tiesas lords kļuva par tās priekšsēdētāju.

Institucionālā sistēma

Institūcijas, kas ir atbildīgas par normatīvo aktu pieņemšanu

Apvienotās Karalistes parlaments Londonā pieņem primāros tiesību aktus. Lai **tiesību akta priekšlikums** (saukts par likumprojektu) kļūtu par **Parlamenta aktu**, to jāapstiprina abām parlamenta palātām – Pārstāvju palātai un Lordu palātai. Abās palātās tiek izieti šādi posmi:

pirmais lasījums (formāla iepazīstināšana ar likumprojektu bez debatēm);

otrais lasījums (vispārīgās debātes);

komiteju posms (detalizēta pārbaude, debātes un labojumi). Pārstāvju palātā šo posmu parasti veic Valsts likumprojektu komiteja);

ziņojuma posms (iespējami papildu labojumi);

trešais lasījums (pēdējā debāšu iespēja; labojumus var veikt Lordu palātā).

Kad tiesību akta projekts ir izgājis visus posmus abās palātās, tas tiek nosūtīts tai palātai, kura to ir ierosinājusi, lai tā izskatītu otras palātas ierosinātos grozījumus.

Abām palātām ir jāvienojas par galīgo teksta redakciju. Lai tiesību akta projekts saņemtu pilnīgu abu palātu piekrišanu, tas var tikt pārsūtīts no vienas palātas otrai vairākas reizes. Kad vienošanās ir panākta, tiesību akta projekts tiek iesniegts karaliskajai apstiprināšanai.

Skotijas parlamentā ir līdzīga tiesību akta projekta iesniegšanas, izvērtēšanas, debāšu un balsošanas procedūra, tomēr šajā pilnvarotajā parlamentā ir **tikai viena palāta**. Ir šādi trīs posmi:

1. posms. Atbildīgās parlamenta komiteja(as) ievāc liecības par tiesību akta projektu un sagatavo vispārīgu ziņojumu par tiesību akta projekta principiem.

Ziņojums tiek izvērtēts parlamenta sēdes laikā, un debatēs noskaidro, vai ir atbalsts tiesību akta projekta vispārīgajiem principiem. Ja parlaments piekrīt, tiesību akta projekts tiek skatīts 2. posmā;

2. posms. Komiteja un reizēm arī Parlamenta kopējā komiteja detalizēti analizē tiesību akta projektu. Šajā posmā tiek veiktas izmaiņas jeb labojumi tiesību akta projektā;

3. posms. Tiesību akta projektu atkārtoti skata parlamenta sēdes laikā. Var tikt veikti papildu labojumi, un parlaments veic debātes un noskaidro, vai pieņem tiesību akta projektu galīgajā redakcijā.

Kad tiesību akta projekts ir izskatīts visos parlamenta posmos Apvienotajā Karalistē vai Skotijas parlamentā, tas tiek nosūtīts **karaliskajai apstiprināšanai**, pēc kuras tas kļūst par **aktu**. Skotijā ir noteikts četru nedēļu periods, kura laikā Likumu ierēdņiem (*Law Officers*) ir tiesības apstrīdēt šo tiesību aktu, ja uzskata, ka tas neietilpst Skotijas parlamenta likumdošanas pilnvarās.

Primāros tiesību aktus var **grozīt vai atcelt** tikai ar jauniem primāriem tiesību aktiem. Tomēr ir izņēmumi, kad var veikt atsevišķus grozījumus vai atcelšanu, izmantojot likumpamatotus aktus – tas notiek gadījumos, ja grozījumi attiecas uz ES saistībām vai likumdošanas reformu, kas samazina vai likvidē regulatīvo slogu. Pirms šādu rīkojumu izdošanas tomēr nepieciešama abu parlamenta palātu apstiprinoša rezolūcija.

Primārie tiesību akti stājas spēkā saskaņā ar aktā paredzēto **spēkā stāšanās** kārtību. Aktā var noteikt konkrētu spēkā stāšanās datumu. Tas var būt nekavējoties līdz ar karaliskās piekrišanas saņemšanu, tas var būt konkrēts datums (parasti vismaz divus mēnešus pēc karaliskās piekrišanas) vai datums, ko ieviešanas rīkojumā (likumpamatotā aktā) nosaka ministrs vai valdības departaments. Dažādiem noteikumiem vienā aktā var noteikt dažādus spēkā stāšanās datumus.

Jebkuram sekundārajam tiesību aktam spēkā stāšanās datums parasti tiek norādīts pašā aktā. Īpašos gadījumos sākuma datumu var noteikt, publicējot paziņojumu oficiālajos laikrakstos (Londonas vai Edinburgas Vēstnesī).

Juridiskās datubāzes

Ir pieejamas vairākas juridiskās datubāzes.

Publiskā sektora informācijas biroja (PSIB) tīmekļa vietnē pieejami visu Apvienotās Karalistes parlamenta, Skotijas parlamenta, Ziemeļīrijas asamblejas, kā arī Velsas Nacionālās asamblejas pieņemto **primāro tiesību aktu** pilno tekstu versijas, kā arī visi Apvienotajai Karalistei vai kādai tās daļai piemērojamie **sekundārie tiesību akti**. Piekļuve informācijai ir bezmaksas.

Apvienotās Karalistes likumu datubāzē pieejami uz visu Apvienoto Karalisti attiecināmie **grozītie primārie tiesību akti**, sākot ar 1235. gadu, līdz pat mūsdienām. Piekļuve datubāzei ir bezmaksas.

Kaut gan PSIB tīmekļa vietnē ir pieejami **visi Skotijas tiesību akti**, visi primārie un sekundārie tiesību akti, kas pieņemti kopš pilnvarojuma nodošanas 1999. gadā ir pieejami arī **Karaliskās kancelejas Skotijas biroja** tīmekļa vietnē. Piekļuve tiesību aktiem ir bez maksas.

Visi Apvienotās Karalistes normatīvie akti ir atrodami vietnē **Legislation.gov.uk**, kurā ir ietverta gan PSIB, gan Apvienotās Karalistes likumu datubāzes tīmekļa vietne un kas aizstāj Karaliskās kancelejas Skotijas biroja tīmekļa vietnē publicētos normatīvos aktus.

Saites

Publiskā sektora informācijas birojs (PSIB), Apvienotās Karalistes likumu datubāze, Legislation.gov.uk, Karaliskās kancelejas Skotijas birojs

Lapa atjaunināta: 04/05/2020

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.